

TERRA RUBRA

Full informatiu de la Vila de TARROJA - Any 20 - Maig-juny de 2011 - Núm. 130

EDITORIAL

Amb les eleccions han quedat marcades unes tendències. La ciutadania ha fet sentir la seva veu i ara cal saber treure'n les conclusions. Hi pot haver transvasament de vots per castigar uns o reforçar una opció perquè tingui més força per governar. Tothom ho pot veure diversament i, naturalment, hi pot dir la seva.

Cal, però, no oblidar que en la nostra societat, en el nostre país, hi ha un context que condiciona i que és el baròmetre més real que hi ha.

Quan la nostra societat parla de manera generalitzada i es decideix per unes opcions i, a més a més, ho fa semblantment a

la majoria de comarques, hem de creure que és una referència vàlida que parteix d'un context que es real i és viu.

Som a Catalunya, enmig d'una crisi econòmica i de certs valors, amb més consciència de la nostra catalanitat i amb més desig d'autosuficiència.

Segurament que tots volem un govern més fort, un projecte més sòlid, amb una millor economia, amb més feina per a tots i amb un ideari que defensi la catalanitat. Votant haurem pogut dir el que volem i ara convé que tots hi col·laborem per fer-ho possible.

El govern municipal de la vila de Tarroja, recentment elegit, amb la secretària

NOTÍCIES

• Aquest any la Pasqua va es va fer esperar i la festa de Sant Julià no es va escaure fins al dilluns 25 d'abril. Com és habitual es va celebrar missa a l'ermita del sant, que els tarrogencs no volem perdre. Tot i que l'ermita resta plena, també fora l'explanada queda una bona part d'assistents que estan atents a la resta de la festa.

Els majors M. Carme i Francisco de cal Celdoni van fer honor a Sant Julià, amb una posada a punt de l'ermita, que lluï per tots els costats. Una senyera sostinguda entre dos arbres va onejar a la placeta en senyal de benvinguda i una segona va lluir al costat de l'altar que ben ornat de flors, donava el to que calia a l'ocasió. La missa fou celebrada pels pares Vicente i Manel, mercedaris del convent de Sant Ramon. L'exhortació dins la celebració de la missa va fer referència a la vida de Sant Julià, el P. Manel bon coneixedor de la història va saber posar el punt precís d'interès en la prèdica, els qui l'escoltàvem, encuriosits, potser per una història de vida que no teníem present. Va fer córrer comentaris entre els assistents de voler-ne saber més.

En finalitzar la festa religiosa, el mossèn va beneir la coca tradicional que tothom va poder recollir. La tertúlia és garantida mentre es menja la coca i es beu amb el porró la barreja.

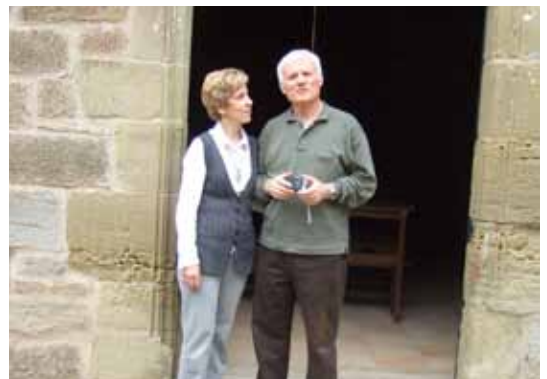
Aquest any, la comissió "d'Estudis Tarrogencs" va decidir eliminar de la festa de Sant Julià, la mona que feia uns anys es rifava entre els assistents. A canvi, ja que dos dies abans a Catalunya es celebrà la festivitat de Sant Jordi, dia de la rosa i el

Recollint la coca dins l'ermita

Els assistents fan tertúlia a la placeta

Majorals de Sant Julià 2011. M. Carme i Francisco de cal Celdoni

llibre, es va sortejar un petit lot de llibres, dels quals, llegendes de Catalunya era el tema. D'aquesta manera volem incentivar i promoure la cultura del país.

- El dia 27 d'abril, dia de la Mare de Déu de Montserrat, amb goig, vam poder felicitar l'Angeleta Torra i Inglada (la tieta de cal Bort) que complia en aquesta jornada els **100 anys! Per molts Anys!**

Tot i que cent anys de viure comporten un desgast en el nostre cos, difícil d'assumir per a molts humans, l'Angeleta els duu amb una mica de mal d'esquena i amb alguna queixa que sovint se li escapa. Ella, però, encara baixa i puja les escales des d'un segon pis i sol passejar alguna estona quan el temps i les cames li ho permeten. És una bona coversadora que fa la xerrada, si s'escau. Amb les normals limitacions de l'edat, encara llegeix força, fa alguna labor de ganxet i s'entreté moltes hores amb la companyia del "Pelegrí" un lloro que l'escolta amatent, com si entengués tot el que li diu. Ell sap que la recompensa sempre és un cacauet, que trenca i menja amb l'ajut de la poteta, sense que li'n caigui cap bocí al sòl de la gran gàbia que li és casa seva.

La tieta novolcap fotografia d'aniversari, això de sortir a la revista, no va amb ella. No ens toca més remei que respectar el seu criteri, els que la coneixem de prop, portem la seva imatge inesborrable, benevolent i bondadosa en el nostre pensament.

Terra Rubra s'adhereix a la felicitació d'aniversari i us desitja molts anys més amb bona salut!

Felicitats, Angeleta!

- El primer diumenge de maig, Tarroja va celebrar la festa del Roser. Dissabte dia 31, els caminadors tarrogencs es van posar en marxa per fer la 3a caminada popular, uns 14 Kms "Tarroja va als Castells".

Grup d'excursionistes sota l'ombra de l'alzinera del pla de Mejà

Aquest any l'objectiu va ser el castell de Mijà seguint la ruta: el Llor, Queràs, aquí es va fer la parada per esmorzar. Una família d'aquesta petita població va posar a disposició dels caminants un espai de casa seva per fer l'àpat. El grup de nou excursionistes agraeix a l'Eminila i en Josep la bona acollida. Tot seguit van caminar fins el pla de Mijà i van tornar a descansar sota l'ombra de l'alzinera de grans dimensions, digna de mencionar.

L'endemà, festa del Roser. Aquesta petita, però, primera festa a la població fa que els vilatans i veïns de la comarca deixem per unes hores la rutina de l'hivern i encalcem la primavera amb l'optimisme que ens ofereix la natura.

Al matí, missa a les dotze, una vegada finalitzada, no podem passar per alt la tertúlia espotània a la plaça Vella, salutacions als nouvinguts i canvi d'impressions. Tot seguit inauguració de l'exposició: "Tarroja i les seves festes" (1940-2010) a l'espai de

la sala de la vila, on acudim la majoria de tarrogencs amb la il·lusió, alhora que la incògnita de reconèixer en alguna de les fotografies, aquell amic, parent o veí que fa anys va ser el nostre company de joc o tal vegada vam relacionar-nos en aquell temps amable. Va acompanyar l'exposició un generós pica-pica i les tradicionals flors del dia de la mare.

A la tarda, ball llarg a la sala, amb el duet **Doble Swing**, ben animat fins al final de festa.

- Votacions municipals a Catalunya i també en altres comunitats autonòmiques, el diumenge 22 de maig. Força novetats al país, que hem pogut seguir en els diaris, bon grat per uns i a desgrat per altres. Així es mostra el poder dels votants.

A Tarroja, els vots positius per al mateix Ajuntament, donen la garantia d'un treball

Mesa constituïda. Els votants Mercè i Vicens

que haurà de continuar sense merma i obtenir resultats mesurables als ulls dels vilatans que els hem fet confiança.

La mesa va ser constituïda puntualment a l'hora prescrita. Els membres anomenats van ser:

President: Lucía Guerrero

Vocals: Ramon Gené i Oriol Vilaró

Interventors: Felip Verdés i Lourdes Castellana

Resultats deprés de l'escrutini:

Convergència i Unió

- 52 vots M. Lourdes Castellana Vilaró (Independent)
- 43 vots Salvador Llorens Niubó (Independent)
- 54 vots Immaculada Secanell Viladot
- 57 vots Anna María Solé Riba (Independent)
- 52 vots Jordi Verdés Torra (Independent)

Partit Popular

- 3 vots Andrea Rodriguez de Lamo

Partit per Catalunya

- 1 vot Francisco González Roca

Independents per Tarroja de Segarra - Progrés Municipal

- 1 vot Eduardo Soriano Vives.

Vots nuls: 6

Vots en blanc: 4

Cens: 146

Votants: 90

- Divendres 3 de juny, un grup força nombrós de nens, d'entre 11 i 12 anys, d'una escola de Cervera, amb els/les seus/ves mestres, van arribar a Tarroja pedalant. Tota una gesta per aquesta cinquantena d'alumnes que van animar per unes hores la nostra població. La previsió de dinar a l'aire lliure es va haver de canviar d'espai, a causa de la pluja. La sala de la vila els va oferir acollida.

- L'assemblea pagesa "Som el que sembrem" de les terres de Lleida va tenir lloc a Tarroja el diumenge dia 5 de juny. Hi van participar una quarantena de pagesos i pageses.

Van dedicar el matí a visitar l'horta i espais de la "Garbiana pagesa". A l'aire lliure es va preparar una "cassola de tros" per a tots els assistents i a la Sala de la vila es va parer la taula per dinar. Els pagesos

i pageses després de dinar es van reunir en assemblea a la mateixa sala. L'intercanvi d'idees va ser molt enriquidor. Voler avançar en el moviment i el treball que els agrada i creuen, fa que aportin cada vegada noves experiències, iniciatives i sobretot les ganes que a la pagesia es produxi el canvi esperat de respecte al treball d'aquest sector, puguin així produir tot innovant i respectant la terra, i viure dignament del treball que els agrada i amb il·lusió realitzen.

Defuncions:

En Josep Solé i Bergadà (cal Roca) va morir a Àvila, el dia 29 d'abril, als 89 anys d'edat. Les seves cendres van ser portades a Tarroja. El nostre més sentit condol a la Fina, als fills i a la família.

Va morir a Barcelona, Josep Serra i Arrufat (cal Marxant del Flaret) de 90 anys d'edat. Al cementiri de Tarroja va ser enterrat el dia 4 de juny. El volem recordar i donar el nostre condol a la família.

Josep M. Secanell i Grau, fill de Tarroja cal Vicens, ha mort el dia 9 de juny a l'edat de 69 anys a Vilanova de Bellpuig. El nostre més sentit condol a la família.

Petit manual de la descoberta catalana d'Amèrica

Editat per l'Editorial Índex, col·lecció Descoberta, diu l'enunciat: un petit manual

de la Descoberta Catalana d'Amèrica recull seixanta textos de l'Antic Règim, en que queda ben clara la presència de Catalunya en la descoberta del Nou Món. **Jordi Bilbeny** comenta i interpreta aquests textos, aplegats cronològicament.

“Si ens haguéssim pres la molèstia de llegir les darreres novetats sobre la manipulació del nostre passat a mans dels censors reials en tot el que afecta la descoberta d'Amèrica, ens hauríem adonat que la història no és estàtica, sinó mòbil, mal·leable, camaleònica, interessada. Que es constitueix dia a dia, generació rere generació. I que darrere d'aquesta fabricació hi ha unes clares i inexorables intencionalitats polítiques: de classe i nacionals. I ens hauríem adonat que, com que no es podia imprimir cap llibre sense que passés per les mans de la maquinària censora, els textos que ens parlen d'una descoberta catalana d'Amèrica, no els ha pogut afegir ningú, contravenint tota la legalitat impressora llavors vigent i saltant-se tots els controls reials, sinó que vénen a ser les traces que els supervisors no van ser prou diligents a esborrar, en el moment que retocaren els llibres”

Interessant conferència a les terres de Ponent

Moviment Civil 11 de Setembre juntament amb la Fundació Catalunya Estat i l'Institut Nova Història, Dimarts, **21 de juny a 2/4 de 7 del vespre. Institut d'Estudis Ilerdec** (plaça de la Catedral s/n) **Lleida**

Conviden a la conferència:

“Recuperar la història: qüestió d'estat”

A càrrec d'en Jordi Bilbeny.

NOBLES DE TARROJA: ORÍGENS DE LA NISSAGA DELS DESLLOR

Seguint l'excels camí iniciat els XIX per mossèn Bonaventura Mata en la recerca genealògica de la família Capell i les recerques dutes a terme per J.M. Llobet i Portella en aquesta publicació, em proposo aportar dades per tal d'ampliar el coneixement històric d'aquest llinatge i de la seva vinculació amb la vila de Tarroja.

Aquests estudis situaven l'origen de la família Dezllor o Desllor (de Lauro) en la persona de Marcos Desllor *señores del castillo de Llor*(1), nascut el 1230 dC. Prenent aquest punt d'inici vaig voler fer clar sobre el moment i el lloc d'origen que es citava, i vaig trobar així les dades que tot seguit exposo.

La primera cita d'un Desllor és l'any 1131, on en un document relatiu a una restitució que du a terme l'ardiaca de Barcelona, Pere Gerall, d'uns béns a Provençana se cita com a testimoni Bertran del Llor. Aquest individu devia ser el Castlà o feudatari de la seu de Barcelona a la Torre del Llor, actual terme de Sant Boi de Llobregat, ja que el 1162 és esmentat de nou amb el seu germà Bernat de Lauro, com a possessor d'un alou dins del terme de la parròquia de Sant Baldiri.

Segons les deduccions dutes a terme per M. Pagès Paretas, si la Torre del Llor estava infeudada a aquests dos germans es pot considerar que romania encara en mans de la catedral de Barcelona. Aquesta inferència se'ns confirma en un document del 1169 en què es menciona Guillem de Tarroja(2), bisbe de Barcelona, com a propietari de castellum de Lauro cum suis pertinentiis.

Sabem que el ja citat Bernat de Llor era casat amb Giro i tenia dos fills anomenats Bertran i Arnau firmants en una donació otorgada al monestir de Sant Cugat l'any 1158. Com a testimonis surten citats Bertran de Llor, probablement el germà de Bernat, i Guillem Ramon, fratres eius.

El 1162 és mencionat l'alou de Bertran i Bernat de Llor, que confrontava amb un mas al lloc de Tamarit. L'any 1179 en una donació a Sant Cugat del Vallès se cita com a límits l'alou de Bertran de Llor, segurament el fill de Bertran de Llor que el 1208 restitueix a la seu de Barcelona la totalitat del delme de l'honor que fou d'un tal Pere de Trilla difunt. Aquest fet de cobrir un deute de delme d'uns tercers fa plausible el raonament esmentat. Així doncs el ja esmentat Bertran de Llor, prèviament el seu oncle homònim, devien ser els castllans de la seu de la Torre del Llor.

En aquest context és en què degué sorgir la branca dels Desllor que es desplaçà a Tarroja i que mossèn Bonaventura Mata al l'any 1888 recull en la seva genealogia de la família Capell. En aquest document publicat al número 38 d'aquesta revista, és citat com a primer Desllor a Marcos Desllor, nascut al 1230, i senyor del Castell del Llor (Torre del Llor) de Sant Boi de Llobregat *y del noble apellido del Llor que por corruptela se llamó Dezllor*. El seu fill Ramon Desllor ja es casà a Tarroja i inicià aquesta pervivència del cognom en aquest municipi. Cal seguir fent recerca per tal de determinar la vinculació familiar amb la branca dels Desllor que les fons del Bisbat de Barcelona ens mencionen. Quan el mencionat Marcos era adolescent el 1245, Bernat de Llor i sa muller Saurina surten citats a una venda a Pere Boquer en què per 44 lliures se li atorguen drets sobre el mas que els hereus de Robert de Llor tenen a Sant Boi en alou.

FERRAN CAPELL SOLÉ

Bibliografia

1 COROMINES, J. *Onomasticon Cataloniae* vol.IV, p 97. "Antiga quadra del Municipi de Sant Boi".

2 MAS, Josep, *Notes històriques del Bisbat de Barcelona* vols. IX al XII: *Rúbrica dels Libri Antiquitatum de la Seu de Barcelona* (Barcelona 1914-1915). Vol. XIII, p 217.

TESTIMONI EPISTOLAR

Resum: Carta que posa en relleu l'existència en el monestir de l'Escorial d'un armorial desaparegut de la Biblioteca de Sant Jeroni de la Murtra.

Mots clau: Armorial, Víctor Balaguer, Elías de Molins, Sant Jeroni de la Murtra, renaixença, almirall Colom.

A l'arxiu de la Biblioteca-Museu Balaguer, de Vilanova i la Geltrú, es conserva una carta,¹ datada del 22 de setembre de 1897, escrita per Antonio Elías de Molins, director del Museu Arqueològic de Barcelona² adreçada a l'insigne polític i escriptor Víctor Balaguer i Cirera. És una carta que creiem que té un notable interès per als investigadors colombins.

Primer, perquè vindrà a reafirmar la defensada teoria de la vinguda i el sojorn de l'almirall Colom a la ciutat de Barcelona en retornar del seu viatge del descobriment del Nou Món. Posaria de relleu, a l'ensem, l'estrany i sospitós silenci per part dels dietaris o llibres oficials que tan acuradament solien tots els esdeveniments i solemnitats celebrades a la ciutat. Donaria peu a l'especulació – a manca encara d'un document- d'haver estat amb motiu d'alguna ordre o censura posterior per tal de **desvincular el fet de la descoberta amb Catalunya**.

Segon, pel motiu que Elías de Molins, molt breument, dona constància d'haver trobat la notícia en un còdex de l'Escorial i d'haver-la notificat anteriorment a l'historiador jesuïta Fidel Fita. Aquest la va inserir en una obra seva sobre la Seu de Girona.³

És un manuscrit que creiem que podria tenir relació amb allò que alguns investigadors catalans havien donat per desaparegut del monestir de Sant Jeroni de la Murtra de Badalona: l'armorial *Armes dels regnes de les índies orientals i occidentals*, atribuït al canonge Vila.⁴

Exterior de la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú

És una troballa curiosa si tenim en compte que el *Monasterio del Escorial*, fundat per Felip II l'any 1563, estigué a càrrec de la comunitat religiosa dels Jerònims i disposà d'una importantíssima biblioteca formada per les col·leccions més importants de l'imperi (entre d'altres: la de l'ambaixador a Itàlia, Diego Hurtado de Mendoza; la del *Conde Duque de Olivares*; la de la Càmera Regia dels Reis de Castella; la de l'humanista Arias Montano, la del cardenal de Tarragona, Antoni Agustí; la del sultà del Marroc, Muley Zindan; la de la Inquisició, la de diversos monestirs, etc.). I la biblioteca del monestir de Sant Jeroni de la Murtra també estigué regentada pels Jerònims. Aquests gaudiren

d'especial estima per part dels Reis Catòlics, com ho palesa el fet d'haver-hi estat allotjats durant la seva estada a Barcelona, lloc on es concerta també l'entrevista amb l'almirall Colom, segons testimonis.

És tot plegat una relació de coincidències que ens duria a pensar si tal manuscrit era el mateix, i si va passar d'una biblioteca a una altra per mitjà dels mateixos religiosos, com sabem que passaren altres manuscrits dels monestirs de Sant Jeroni de la Murtra i de Poblet, a través d'una Reial Ordre de Felip II dirigida al bisbe de la diòcesi.

La resposta de Balaguer a l'esmentada carta no és menys rellevant pel fet de confirmar de la pròpia mà -per mitjà d'un esborrany que ha estat conservat a l'expressat arxiu- ja que tenia coneixement d'aquesta notícia. Fins i tot, l'havia inclosa en un pasatge sobre l'època dels Reis Catòlics inserit a *Història General de España*, publicada per la Real Academia Española.⁵

Caldria ressaltar que aquests testimonis començaren a fer-se públics a mitjans del segle passat, i coincideixen amb l'anomenada

Victor Balaguer

Renaixença Catalana que sorgiria –malauradament- **a les acaballes d'un imperi colonial**. Fou una època en què tant els escriptors com els historiadors locals s'interessaren per reconstruir el passat de la nació catalana, passat que consideraven que els havia estat escatimat.

Però l'eufòria sobre el tema no durà gaire. Els hispanistes, en general, foren reacis a acceptar aquesta versió històrica. Això no obstant, l'any 1944 l'historiador canari Antonio Rumeu de Armas –coneixedor expert de mecanismes de censura- ens va voler aportar uns documents en la seva obra *Colón en Barcelona*, guardats a l'arxiu de Simancas, els quals serviren per recolzar la novetat de l'estada de l'almirall Colom a la ciutat de Barcelona. S'enllaçava així la història del descobriment amb la de Catalunya, tal i com sempre havia afirmat la tradició oral del poble català. I així es féu per mitjà de la prova documental de les cartes creuades

Interior de la Biblioteca

Monasterio del Escorial - Madrid

entre els monarques i l'almirall, signades a Barcelona entre l'1 de juliol i el 5 de setembre de l'any 1493. O bé per d'altres documents de Cancelleria Reial o de cèdules relatives als preparatius del segon viatge des de les costes de la ciutat comtal.⁶

ALBA VALLÈS I FORMOSA

Bibliografia i notes

- 1) Miralles, Enrique: Cartas a Victor Balaguer, Barcelona, 1992
- 2) Antonio Elías de Molins (Barcelona, 1850-1909) fou historiador i bibliòfil. Autor del *Diccionario biográfico de escritores y artistas catalanes del siglo XIX*, de la *Historia de la imprenta en Cataluña en los siglos XVI y XVII*, de la *Historia del periodismo catalán* i de la *Bibliografía histórica de Cataluña*.
- 3) Fita, Fidel: *Los Reyes d'Aragó i la Seo de Girona, des de l'any 1462 fins el 1482*. La Renaixença, any II, núm. 14, Barcelona, 1872.
- 4) Aulèstia Pijoan, Antoni: *Estudis històrics*. Barcelona, 1876.
- 5) Balaguer, Victor: *Los Reyes Católicos. Historia General de España*. Real Academia Española, TI-II. V. VII-VIII.
- 6) Rumeu de Armas, Antonio: Colón en Barcelona. C.S.I.C. Sevilla, 1944.

Apèndix documental

1

Barcelona, 22 de Septiembre 1897
Ex. Sr. D. Victor Balaguer

Mi más distinguido amigo: He leído en los periódicos que se indicaba a Vd. Para ocupar la plaza de Director de la Real Academia de Historia. Acertado sería el nombramiento y de regocijo para los que con justicia consideramos y estomamos su valia en la labor histórica. Con interés espero la confirmación de la noticia que sería motivo de plécesmes. El cargo encaja perfectamente en Vd. y a injusticia podrá sólo atribuirse el no ocupar la silla presidencial de la Corporación.

En la obra La Seo de Gerona publicó el P. Fita una nota que le dí tomada de un códice del Escorial, referente a la venida a Colón a Barcelona, sobre cuyo hecho callan los Dietaris como Vd. sabe mejor que yo.

Consérvese bueno y mande como guste a este S:S. y amigo q.s.m.b.

Antonio Elías de Molins

2

Contestació de Victor Balaguer, en esborrany.

Ya tenía yo noticias de esta nota que encontró Vd. en El Escorial y que he aprovechado también en mi obra de los Reyes Católicos.

De la presidencia de la Academia no hay nada en definitiva.

Las elecciones no se hacen hasta Diciembre. El cargo me seduce poco y no tengo garn afición a esa presidencia por muchas razones largas de explicar en una carta, y a más en la Academia hay personas que por muchos conceptos merecen toda clase de consideraciones y respetos y deben pasar antes que yo.

Perdóneme que no haya contestado antes a su carta. La crisis se nos echó encima de repente y aquí cuando hay una crisis todo se interrumpe y no nos dejan vivir».

PAISATGE DE LA SEGARRA

A sol·licitut del Forum l'Espitllera, ens plau publicar el resum d'activitats que ens han fet arribar sobre el paisatge de la Segarra. Aquesta vegada, anàlisi i debat en un recorregut per la ribera del Llobregós. Que serveixi per informar als nostres lectors.

Torà (JM).- El passat dissabte 7 de maig, el Fòrum l'Espitllera va organitzar la segona sortida per identificar, analitzar i debatre el paisatge de la Segarra. Aquest cop, el recorregut es va centrar en el territori que creua el riu Llobregós, travessant Guissona, Massoteres, Biosca i Torà. Els participants de la sortida, que va reunir historiadors, arqueòlegs, economistes, juristes, experts en turisme, mediambientalistes i enginyers, entre d'altres, varen aturar-se en una

Grup de participants experts

dotzena d'emplaçaments rellevants per la seva incidència en el paisatge de la comarca.

Entre d'altres llocs, varen centrar la seva atenció en el soterrament de la riera del Passerell als terrenys de la Corporació Agroalimentària de Guissona, la proliferació de naus auxiliars d'explotacions agràries i la seva nul·la integració en el paisatge, l'actuació de la font de la Puig de Massoteres i els desguassos d'aigües brutes a l'aire lliure, la degradació de monuments de gran interès històric i artístic com la torre de Talteüll, el castell de l'Aguda o el poblat ibèric del Puig Castellar de les Guixeres, la configuració i el futur dels horts als afores de Torà o els moviments

incontrolats de terres que han accentuat l'erosió en alguns espais del PEIN Llobregós. A més, varen triar els miradors de Talteüll i de l'Aguda per identificar les agressions que suposen l'avenç desordenat dels aerogeneradors, la fragmentació del paisatge causada pel desgavell urbanístic en

El mateix grup de participants experts, en un indret del Llobregós

l'extensió dels nuclis i la traducció en el medi ambient del trencament de l'equilibri secular entre usos residencials i usos ramaders arran de l'abandonament de les masies i l'extensió de les granges d'engreix de bestiar. La regeneració natural del medi després dels incendis del 2009, la utilització de lones com a alternativa als grans magatzems de palla, la restauració de Sant Pere de Talteüll, la senyalització informativa dels espais de la Xarxa Natura i el gran interès del nucli vell de Torà foren els aspectes més celebrats pels assistents. La sortida va acabar al dolmen de Llanera, on es va constatar el canvi de retolació imposat des del municipi de Llobera del Solsonès i es va comprovar que el monument està situat dins els límits geogràfics actuals de la Segarra. Per una altra ocasió, queda recórrer els espais del Llobregós entre Ivorra, Vicfred i Palouet.

Totes les imatges recollides i les conclusions del debat passen a engruixir el material de treball del Fòrum l'Espitllera en el seu projecte d'estudi sobre el paisatge de la Segarra, que es preveu definit al llarg d'aquest any.

RECORDANT JOSEP SOLÉ -EL ROCA-

Insigne tarrorenc, els teus ulls s'han clos per sempre. Lluny de la terra que portaves endins del cor, des de feia uns anys, Àvila havia sigut la terra d'acollida. Davant l'imperatiu inexcusable de l'edat, juntament amb la Fina vas acceptar el canvi, aquest canvi, de casa teva, Tarroja, a casa dels teus fills i néts a Àvila, un canvi dur, però no hi havia més remei... així m'ho deies en una de les teves visites a Tarroja. Des d'allí has fet el pas definitiu a l'altra terra d'acollida des de la qual ja no podràs tornar a la teva Tarroja enyorada.

Et vaig veure per darrera vegada uns dies a Tarroja, crec que deu fer un parell d'anys, assegut al banc de cal Munda. Vam fer petar una xerrada prou bona, tu amb el fatic dels anys, ja ho veus, difícils de portar, em deies. Jo, ja fa dies que em pentino cabells blancs i que he perdut l'espant de criatura, davant un home de respecte...

Dues pinzellades només. Avui, preparant aquesta petita ressenya, inconscientment he retornat a la dècada dels anys cinquanta, en els quals vaig viure l'anècdota que en la ment d'una nena preadolescent va deixar una petja que no s'ha esborrat.

Eren temps de canvi, a Tarroja teníem novetat. Un ajuntament fort i valent, tu l'alcalde, vau decidir portar l'aigua potable a cada casa i posar clavegueram per tot el poble. Això suposava un trasbals en obres, a tots els carrers i places de la vila. Les criatures solíem fer de les nostres i aquell dia de tardor, corríem per sobre el munt de terra que al costat i per sobre de l'excavació rasa, deixaven

ben amuntegada els qui l'excavaven. Tot el carrer del Raval es trobava excavat amb un esvoranc que havia d'allotjar els tubs d'aigua i les clavegueres, la muntera de terra serviria per tornar a tapar el carrer obert. Nosaltres feiem equilibris sobre d'aquell munt de terra allargat, que a poc a poc amb la remoguda del nostre pas, anava caient altra vegada, al mateix lloc d'on l'havien tret. Així, amunt i avall del Raval, un rere l'altre a límit, controlant el perill per no caure dins l'esvoranc. No cal dir com gaudíem.

Érem davant de cal Alfonso, poc ens esperàvem que aparegués "el Roca" i ens enganxés a tots com a pollets. Tot just pronuncià un monosíl·lab fort i clar, una mirada de càstic i res més... cametes ajudeu-nos Raval amunt per escapar de l'alcalde que ens feia tan respecte. Per molt temps es van acabar, els equilibris per la muntereta.

Va passar dies, potser anys, una segona vegada davant mateix de la porta de cal Roca, ell sortia de casa i jo anava corrent..., em va dir alguna cosa, sols recordo el seu somriure, no importa pas gaire els mots que va pronunciar i que em van fer enrojolar. Em va semblar bonic i tampoc ho he oblidat.

Així era "El Roca", un home de gran caràcter, que de vegades s'imposava i feia respecte, altres vegades, era afable amb tothom, gran conversador, estimava la nostra vila i moltes altres coses que volia preservar a tot cost.

Descansa en pau! El teu record perdurará mentre un sol tarrorenc et mantingui en la memòria.

AGENDA

- **Divendres 10 de juny** a les 20 h **CICLE DE XERRADES SOBRE EDUCACIÓ:** “Jocs i Moviment en l’educació” a càrrec de Montse Selva i amb el suport de Marta Forn, mestra d’escola pública, una psicoterapeuta i una mare. Al local social i recreatiu de Sant Ramon
- **Dissabte 11 i diumenge 12 de juny:** curs d’alimentació conscient. Macrobiòtica. A la Universitat del Cor Únic. Tarroja de Segarra. Contacte 620 078 186 (Celsa)
- **Diumenge 12 de juny** a la Cabana: trobada de ioga a la natura. Un dia per gaudir del ioga i la meditació, per purificar energèticament el fetge i la vesícula biliar.
Associació de Ioga i Creixement personal: Els Quatre Vents. A cèrrec de Maria.
Preu 50 euros. Inscripcions al: 606 790 223 (Maria)
- **De dissabte 18 (vespre) de juny a diumenge 19:** dansa del Cor únic. Dansa que consisteix a seguir un patró marcat durant tota la nit, al ritme de tambor. Que representa dos infinits seguint les quatre direccions (a l’estil de dansa índia). Dura tota la nit. Es pot entrar i sortir quan es vol. Gratuït. A la Universitat del Cor Únic. Celsa: 620 078 186.
- **Del 20 al 23 de juny i del 14 al 18 de juliol.** LAMA TIBETÀ LOBSANG DHONDEN RIMPOCHE. Lama d’origen tibetà, del monestir Shartre del Sud de l’Índia. Hi haurà organitzades xerrades, ensenyances, iniciacions, guariments, astrologia i puges i neteges en cases i llocs
- **24 de juny, divendres:** concert anual de celebració de la Universitat del Cor Únic. Concert al vespre, a l’aire lliure, a la universitat. Tocaran grups com Bord Sacirera (grup del poble), Carmen Paris, i altres (està en procés de creació).
- **6 al 10 d’Agost:** curs-taller sobre alimentació conscient. Macrobiòtica. A càrrec de Roy Little Sun. S’acamparà a la Universitat del Cor Únic, Tarroja de Segarra. Roy Little Sun és un reconegut missatger internacional de l’alimentació. Tel: 620 078 186 (Celsa).

CURSOS SETMANALS

- **IOGA:** cada dilluns de 20.30 a 22 h a càrrec de Quim Buil. Aportació voluntària recomanada de 25 €. Tel: 644 503 660 (Quim).
- **TAI XI:** Cada dimarts de 20.30 a 22 h a càrrec de Toni Garcia, mestre de l’escola Hun Yuan. Classes obertes durant tot l’any. Inversió 30€ al mes. Contacte: lacabanasana@hotmail.com o truqueu a la Núria 686 674 748.
- **DANSA DEL VENTRE:** cada dijous a partir del 7 d’octubre de 20 a 21.30 h amb la Sofia Cricchio.
Inversió 30€ al mes. Contacte: lacabanasana@hotmail.com o truqueu a la Núria: 686 674 748

OCELLS AL NOSTRE TERME (XX)

Cames llargues (Himantopus himantopus)

Espècie lligada a ambients humits i aigüamolls, els cames llargues només estan a la Segarra en anys de pluges abundants, on es formen basses i tolls de poca fondària que aprofiten per criar i alimentar-se.

El cames llargues és una espècie migradora que passa l'hivern a l'Àfrica i només ve a Catalunya per criar, principalment a les zones humides litorals. No obstant, és molt oportunista, i si hi ha presència d'aigua

permanent durant la primavera, no dubtarà a criar en zones interiors de Catalunya, com és el cas de l'any 2010.

Ocell inconfusible, de llargues cames vermelles, cos blanc i negre i bec llarg i fi, sempre es trobarà en basses d'aigua poc fondes.

Caldrà buscar-lo a la primavera, en anys plujosos com ha estat l'actual, sempre en basses i tolls que s'hagin format. De fet, aquest any s'han detectat força nius entre

Concabella i Tarroja de Segarra, a unes basses que s'ha format tot just a la vora de les obres del Canal.

Pit-roig (Erithacus rubecula)

El pit-roig és una de les espècies més comunes d'Europa i de Catalunya, i que es troba distribuïda per gairebé tot casa nostra. Inconfusible, amb el pit vermell que li dona el nom, i la resta del cos marró, de ben segur que es tracta d'un moixó conegut per tothom.

Ara bé, a la Segarra es tracta d'un ocell gairebé exclusiu de l'hivern, ja que per cria li agraden els boscos humits i amb força sotabosc, del nord i nord-est del país. A l'època freda, però, els nostres camps i marges s'omplen dels pit-roigs europeus que fugen del fred.

Ocell insectívor, s'acostuma a moure no massa lluny de zones arbustives i boscoses. És molt curiós i territorial, essent fàcil de veure a la tardor i hivern si voltem pels nostres camps de la Segarra.

CARLES GRANDE

DÀLIT NATURA

Dàlit Natura és un projecte d'innovació i tradició en el món de l'alimentació de **Ramon Gené Coma**, veí de Tarroja, home inquiet i amb ganes de fer noves aportacions, després d'interessar-se pel sector turístic, amb la restauració d'una casa rural amb activitats i productes locals, tals com: teules pintades, ametlles torrades, oli, concursos de fotografia...

Actualment, elabora aliments tradicionals creats per als nous temps. El producte triat en primícia, **TORRAT DE CASA**, al microones, és una elaboració nova al mercat, natural, sense cap additiu, amb un procés únic i artesanal per menjar ametlles i avellanes acabades de torrar. Té una presentació innovadora i exclusiva que inclou envasos especials: un pel seu consum familiar i un altre com a tast. A més de la varietat de gustos com: Ametlles Les de Sempre, Ametlles i avellanes, Avellanes, Ametlles dolces, Ametlles a les Herbes (timó).

És un producte interessant, perquè l'ametlla és un fruit segarrenc del qual s'ha de fomentar la qualitat i producció. El més important és el resultat final, amb un minut el petit tast i dos minuts el format familiar, tenim un torrat autèntic, assequible per a tothom. És un torrat que avui no es troba al mercat. El torrat envasat amb el temps perd la seva essència de **TORRAT**, d'aquesta manera i amb un procés únic ofereix els fruits secs del país en un envàs especial per a microones.

Així s'expressa en Ramon quan parla del producte que acaba d'oferir al mercat

del nostre país. Les ganes, l'entusiasme, la fortalesa i el convenciment que el fruit del seu treball aconseguirà una sortida digna, capaç d'avançar pel difícil camí de la crisi en què actualment ens veiem tots inmersos.

Tarroja té un substrat genèric que transfereix als tarrogens uns trets característics. Cadascun de nosaltres els poden fer servir segons les capacitats i/o habilitats, cal només posar fil a l'agulla. Darrerament el moviment que a la nostra població va prenent cos, ens corrobora aquesta teoria.

Endavant, doncs, Ramon i tots els pioners que han començat l'estimuladora tasca de cercar nous camins en aquest laberint de viarans complicats que fan àrdua la sortida.

12è CURSET D'ESTIU D'ARQUITECTURA POPULAR

Com cada any els “**Amics de l'Arquitectura Popular**” han programat el 12è Curset d'Estiu d'Arquitectura Popular els dies 1 al 5 d'agost.

Aquesta vegada, una part del curs es dedicarà a l'anàlisi dels elements decoratius en l'art i l'arquitectura popular. Com l'art popular, aquesta és l'arquitectura de la classe popular, realitzada pels mateixos usuaris, amb escasa o nul·la formació, els quals van construir diversos tipus d'edificis en l'àmbit rural, destinats a finalitats d'habitatge i a la vida de treball i ús agrícola, com són els corals, les cabanes, les pallisses, etc. Sobretot en els habitatges populars i petites, sembla que no és així en els de grans dimensions, estan plens d'enginy, el constructor havia de donar solucions segons el tipus de material que emprava i l'espai de què disposava. Podem trobar en l'habitatge rural una gran riquesa en l'austeritat i simplicitat de formes i una gran bellesa en els elements per ornamentació.

El coneixement de l'arquitectura popular, sens dubte, és un element més per valorar i defensar allò que ens és propi. Amb l'augment del coneixement de les nostres coses estimarem més la nostra terra.

Full informatiu de la Vila de Tarroja

Consell de Redacció: *Josefina Carulla, Narcís Saladrígues i Mercè Torra.*

Col·laboradors: *Jeroni Artigas, Josep M. Llobet, Ramon Castellà, Jaume Secanell, Alba Vallés, Núria Verdés i Ramon M. Verdés.*

Correcció: *Servei Comarcal de Català del Consell Comarcal de la Segarra*

<http://www.terrarubra.net>

c/e: revista@terrarubra.net

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió de qui els signa.

Núm. de compte de Caixa de Terrassa: 2074 0141 20 3211764105

Edita: «**Comissió d'Estudis Tarrogencs**»
C/ de l'Església, 1 - Tel. / Fax 973 52 00 65
25211 TARROJA

Muntatge i impressió:

Saladrígues, S.L. - Ctra. de Preixana, s/n - 25250 BELLPUIG

Dip. Legal: L-2107 - 1990

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

**Consell
Comarcal
de la Segarra**

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

**Ajuntament
de Tarroja**

UN DOCUMENT REPUGNANT

És molt coneguda, almenys per aquells interessats per la història, la frase, continguda en las instrucciones posteriors al **“Decreto de Nueva Planta para el Principado de Cataluña”** que fa referència a la nostra llengua catalana i que, més o menys, es pot llegir així en una de las seves parts: *“Con el debido cuidado para que no se note el empeño”*. És a dir, procureu escanyar la parla catalana, fins eliminar-la, i aneu-la substituint per la castellana, però, amb molta cura, perquè no se us vegi el llautó. Maco, quina gent més llesta! Tres-cents anys després, els podem fer una bona botifarra.

He tingut la sort, mentre ramenava lligalls notariais a l'Arxiu Històric de Lleida”, de trobar aquest document (fotocòpia de l'original) on un tal Juan Milán Aragón, destacat noble i millor botifler, ordena a Diego Villaplana, del “corregimiento de la villa de Puigcerdá”, el que mes amunt he explicat. Crec que és una evidència oficial i incontestable.

ANTONI MOLINÉ

Traducció fidel del text:

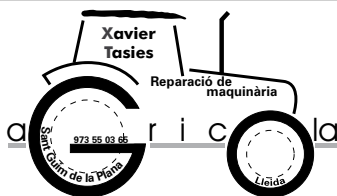
Pondra el mayor cuidado en introducir la lengua Castellana, a cuyo fin dará las providencias mas templadas, y disimuladas para que se consiga el efecto sin que se note el cuidado.

Esta Instrucción se da al Coronel D. Diego Villaplana que va servir el Corregimiento de la Villa de Puigcerdá para que la guarde, y cumpla con la medida que conviene al mejor servicio del Rey.

A veinte de Febrero de mil setecientos , y diez y siete.

Firmado: Juan Milan Aragon

Tel. 973 53 16 73 - Part. 973 53 16 06 - Av. Mil·lenari, 38 - 25200 CERVERA

Hostal Jaumet
Fundat el 1890
TORÀ

Ctra. Barcelona-Andorra, s/n
Tel./Fax 973 47 30 77
25750 TORÀ (Lleida)

www.hostaljaumet.com
info@hostaljaumet.com